

IES SAN TOME DE FREIXEIRO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

**PATRIMONIO ARTÍSTICO E CULTURAL DE
GALICIA**

2º BACHARELATO

CURSO 2019-20

ÍNDICE

Páx

1- OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO	3
2- METODOLOXÍA DIDÁCTICA.....	4
3- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	5
3.1. LIBRO DE TEXTO RECOMENDADO.....	5
4- PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN.....	6
4.1- INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	5
4.2- SISTEMAS DE CUALIFICACIÓN.....	6
4.3- AVALIACIÓN INICIAL	6
5- PUBLICIDADE Ó ALUMNADO E PAIS.....	6
6- PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN	6
7- CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR DO CENTRO	7
7.1- AVALIACIÓN DO PLAN LECTOR	7
8- AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DOCENTE.....	9
9- UTILIZACIÓN DAS TIC no BAC.....	9
10- PROGRAMACIÓN DE HISTORIA DA ARTE.....	10
10.1- SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN	10
10.2- OBXECTIVOS, CONTIDOS , CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMP. CLAVE.....	12
10.3- Concreción dos estándares e INDICADORES DE LOGRO	34

1. OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO

O bacharelato contribuíra a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa

evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

2. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Como **principios metodolóxicos** deberáse favorecer o traballo individual e en grupo, o pensamento autónomo, crítico e rigoroso, o uso das técnicas e hábitos de investigación en distintos campos do saber, a capacidade do alumnado de aprender por si mesmo, así como a transferencia e a aplicación do aprendido. O alumnado de bacharelato debe adquirir, ademais, a capacidade de expresarse correctamente en público así como un manexo adecuado da información en diferentes soportes e procedente de distintas fontes, incluída a biblioteca escolar, en liña co concepto de alfabetizacións múltiples.

Todas as materias que se integran no departamento son disciplinas ricas en información, nós pretendemos que os nosos alumnos e alumnas, ademais de adquirir unha boa formación en contidos, desenvolvan unha actitude reflexiva e crítica ante a materia e unha madurez persoal, polo tanto debemos darlles a oportunidade de buscar a información de forma independente, e non sempre xa

elaborada. Isto implica o tratamento de **fontes diversas**, un proceso que debe ser gradual.

A metodoloxía que se pretende seguir é de carácter comprensivo e debe contar coa **participación activa** do alumnado, tendo en conta que o importante non é tanto o que o profesor ensina, senón o que o alumno aprende. Para manter a atención dos alumnos, convén utilizar os novos medios técnicos como formas alternativas de buscar información.

As **saídas da aula**, perfectamente programadas e non como simple divertimento, facilitan a introducción dos alumnos nos mecanismos de investigación e son unha importante fonte de motivación.

Neste ensino activo e de indagación deben incluírse os **traballos en grupo dentro da aula**. Outro elemento primordial de toda **aprendizaxe comprensiva** é facer o maior uso posible das relacións dos novos coñecementos con esquemas que o alumno teña xa adquiridos ou estean en fase de adquisición. Dada a simultaneidade dalgúns temas nos currículos de varias materias que se imparten no mesmo curso, é un recurso metodolóxico inestimable a **interdisciplinabilidade**. En calquera caso, o método empregado debe ir sempre de acordo cos obxectivos que se pretenden conseguir.

Preténdese tamén que o alumnado domine, ao final do curso escolar, un vocabulario científico das materias. **A gradación na adquisición do vocabulario** corresponderase cunha gradación na dificultade das unidades, que esixen formulacións cada vez máis profundas. Ao final de cada unidade introducirase unha actividade de síntese a través da cal o alumno deberase lembrar do vocabulario xa estudado.

A utilización do contorno próximo na medida do posible é tamén un dos puntos básicos que hai que ter en conta.

A contextualización nos períodos históricos é outro aspecto clave no estudo de tódas as materias. Por iso é fundamental a utilización de eixes cronolóxicos, esquemas e resumos.

Todo o anteriormente exposto conséguese mediante a utilización na aula de **tratamentos diferentes da información** e alternando os procedementos de traballo. A todo isto é necesario engadirlle a observación de diapositivas, atlas, a lectura de fontes iconográficas, a utilización periódica de libros diferentes ao libro de texto, os comentarios en grupo e os vídeos, que actúan como **actividade globalizadora**. Ao comezo de cada unidade son necesarias as clases expositivas, pois é tarefa do profesor centrar os aspectos máis relevantes de cada unidade didáctica.

3. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

O departamento dispón dos seguintes recursos:

- Unha colección completa de diapositivas de arte.
- Bibliografía histórica e xeográfica para consulta do profesorado.
- Unha colección de DVD de Hª de España para 2º de Bacharelato.
- Unha colección de arte: "Los genios de la pintura"
- Dos colecciónes de 10 DVD de Historia general del arte

Ademáis destes materiais de uso común, cada profesor é responsable da elaboración dos seus propios materiais de aula segundo as necesidades da súa programación.

A clase impartírase na aula de informática, polo tanto dispoñemos de un ordenador conectado a internet para cada alumno, para desenvolver as distintas actividades planificadas.

4. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

Na etapa de bacharelato a avaliación debe fundamentarse nos seguintes principios:

- Continuidade, que fai referencia á necesidade de entender a avaliación como un proceso no que poderemos distinguir diferentes momentos: inicio, proceso-desenvolvemento e fin.
- Sistemacidade, que alude á necesidade de establecer a forma de seguimento de acordo cun plan previamente trazado, que deberá ser levado a cabo con rigor.
- Flexibilidade, que implica a posibilidade de utilizar no proceso avaliador, e sempre en función dos obxectivos trazados, diversidade de técnicas e instrumentos de rexistro.

Tendo en conta estes principios os procedementos de avaliación consistirán en:

- A observación directa do traballo realizado polos alumnos e alumnas.
- A análise das tarefas e actividades desenvolvidas.
- A corrección de probas específicas.

4.1. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación comprenden un conxunto de técnicas que permiten a obtención de datos sobre a evolución do proceso de aprendizaxe do alumnado. Estas técnicas poden ser:

- De observación, directa e indirecta realizadas de forma sistemática.
- Entrevistas, probas escritas e orais e cuestionarios.

Estas técnicas concretaranse en actividades de avaliación que abarquen ámbitos diversos, entre eles:

- Asociación entre conceptos.
- Elección da mellor resposta.
- Definición do significado.
- Exposición temática.
- Identificación e categorización de exemplos.
- Comentarios de imaxes, mapas e gráficos.
- Síntese por medio de resumos, mapas de contido, gráficos, etc.
- Comentarios e composicións de textos.

4.2. SISTEMA DE CUALIFICACIÓN

Os resultados da avaliación no BACHARELATO expresaranse nos termos seguintes: insuficiente (IN), suficiente (SU), ben (BE), notable (NT) e sobresaliente (SB), acompañadas dunha cualificación numérica na escala do 1 ao 10, sen cifras decimais, considerándose cualificación negativa o insuficiente e positivas as restantes, correspondendo ao IN do 1 ao 4, ao SU o 5, ao BE o 6, ao NT o 7 e 8 e ao SB o 9 e 10.

A cualificación final será a media aritmética das tres avaliacións. Cando a nota media das avaliacións resulte con números decimais aproximarase ao número enteiro máis próximo. Por exemplo, dende 4 a 4,5 aproximarase a 4. Dende 4,6 a 4,9 aproximarase a 5.

En caso de que un alumno ou alumna sexa sorprendido copiando nalgún control será cualificado/a nesa proba cun 0.

En cada avaliación o profesorado terá en conta, ademais da nota das probas, as actividades desenvolvidas na aula, que contribuirán a subir a cualificación.

4.3. AVALIACIÓN INICIAL

Para a realización da avaliación inicial, cada profesor ou profesora elaborará e cualificará unha proba que medirá as competencias clave dos cursos anteriores, cuxos resultados serán rexistrados documentalmente.

4.4 Avaliación continúa

Periodicidade coa que se farán probas escritas (cada cantos temas, cantas por trimestre ou avaliación, etc.)

Realizarase como mínimo un traballo práctico por trimestre. O número de probas e o número de temas que entrarán en cada proba déixase a criterio de cada profesor/a.

Como se cualifican as probas, os traballos individuais ou colectivos, o traballo no caderno de clase, a observación do traballo na aula (ponderación, redondeo...)

A cualificación deste tipo de probas servirá para redondear a nota da avaliación cando esta resulte con números decimais. En caso de que un alumno ou alumna sexa sorprendido copiando nalgún control será cualificado/a nesa proba cun 0.

Como se calcula a cualificación de cada unha das avaliacións (ponderación, redondeo...)

A cualificación final será a media aritmética das probas realizadas nesa avaliación. Cando a nota media resulte con números decimais aproximarase ao número enteiro máis próximo, redondeando ó alza ou á baixa segundo a cualificación do traballo realizado polo alumnado.

Mecanismo/s para recuperar unha proba non superada (no

Haberá UN EXAME de recuperación para CADA AVALIACIÓN que poderá ser despois de cada avaliación ou ó final de curso. O profesorado de cada materia decidirá a data de realización de dito exame.

É obrigatorio presentarse ao exame de recuperación para todos os alumnos e alumnas que obtiveran unha nota inferior a 4,5 na media da avaliación correspondente. A nota a considerar para a media final, será a máis alta, entre media da avaliación e a da propia recuperación, agás os casos nos que no exame de recuperación teñan unha nota máis de 1,5 inferior á obtida na media da avaliación correspondente

Como se calcula a cualificación final da materia na avaliación ordinaria:

A cualificación final será a media aritmética das tres avaliacións. Cando a nota media das avaliacións resulte con números decimais aproximarase ao número enteiro máis próximo. Por exemplo, dende 4 a 4,5 aproximarase a 4. Dende 4,6 a 4,9 aproximarase a 5.

5. PUBLICIDADE Ó ALUMNADO E PAIS

Ao comezo do curso o profesorado informará aos seus alumnos da metodoloxía que vai empregar e os procedementos de avaliación que vai utilizar. Ademais, o alumnado e os pais poderán ter acceso ao contido desta programación e aclarar calquera dúbida relacionada coa materia dirixíndose en primeiro lugar á Xefatura de Estudos do centro e en segundo lugar á Xefatura do Departamento.

6. PROCEDIMENTOS DE RECUPERACIÓN

Haberá un EXAME DE RECUPERACIÓN en cada avaliación para o alumnado que suspenda a materia. Cada profesor, na súa aula, decidirá a data da realización do exame que poderá ser despois de cada avaliación ou ó final de curso.

Proba extraordinaria de setembro: Os alumnos e alumnas que non superen a materia en xuño terán dereito a recuperala en setembro mediante un exame cuxas datas serán determinadas pola xefatura de estudos.

Características da proba de setembro:

A proba comprenderá corresponderá ao modelo de exame das probas ABAU.

7. CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR DO CENTRO

O Currículo de Educación Secundaria de Galicia, no seu Anexo IV, establece o Proxecto Lector do Centro: "...O profesorado de todas e cada unha das áreas e materias de todos os niveis educativos, **incluírá nas súas programacións as actividades previstas no proxecto segundo a temporalización que nel se acorde**, determinando a dedicación real dun tempo mínimo diario para a lectura e a inclusión de prácticas de comprensión e fomento da lectura e da escritura...". "...Realizarase unha avaliación continuada dos avances ou dificultades da posta en marcha do proxecto e das súas concrecións nos plans anuais de lectura. Para a avaliación de aspectos relacionados co hábito lector teranse en conta non só os índices de lectura, senón tamén a capacidade do alumnado para avanzar na súa competencia literaria e ser quen de enfrontarse a textos cada vez máis complexos, así como a súa actitude diante da lectura como medio para a aprendizaxe, fonte de pracer e recurso para o desenvolvemento persoal".

Existen catro dimensións xerais da competencia lingüística, que son:

- **Falar e escoitar**, é dicir, ser competente na expresión e comprensión de mensaxes orais que se intercambian en situacións comunicativas diversas.
- **Ler**, é dicir, ser competente á hora de comprender e usar textos diferentes con intencións comunicativas tamén diferentes.
- **Escribir**, é dicir, ser competente á hora de compoñer diferentes tipos de texto e documentos con intencións comunicativas diversas.

7.1. AVALIACIÓN DO PLAN LECTOR

O dominio e progreso das competencias lingüísticas nas dimensións de falar e escoitar, e ler e escribir, terá que comprobarse a través do uso que fai o alumnado en situacións comunicativas diversas. Poden servir de pautas os seguintes exemplos de situacións, actividades e tarefas, que na súa maioría se realizan diariamente e que se poden considerar para avaliar a consecución desta competencia:

FALAR E ESCOITAR

- Presentación de debuxos, fotografías, mapas etc. coa intención de que o alumnado, individualmente ou en grupo reducido, describa, narre, explique, razoe, xustifique, valore a propósito da información que ofrecen estes materiais.
- Presentación pública, por parte do alumnado, dalgunha produción elaborada persoalmente ou en grupo, sobre algúns dos temas que poidan tratarse en clase.
- Exposición en voz alta dunha argumentación, dunha opinión persoal, dos coñecementos que se teñen arredor algún tema puntual, como resposta a preguntas concretas ou a cuestións máis xerais, como poden ser: "Que sabes de...?", "Que pensas de...?". "Que queres facer con...?". Que valor das a...?". "Que consello darías neste caso?".

LER

- Facer **lectura en voz alta**, en todas as sesións de clase, da parte correspondente aos contidos que hai que tratar nesa sesión, do libro de texto ou calquera outro documento usado como recurso, e avaliar certos aspectos como: velocidade, entonación, corrección, ritmo, fonética.

- A partir da lectura do enunciado das actividades que hai que desenvolver, obter a idea principal da cuestión que se propón, para poder dar a resposta adecuada. Sobre todo, da lectura dos enunciados dos exercicios.
- A partir da lectura dun texto determinado (periódico, revista...), indicar que cadro, que representación, que gráfico, que título de entre diversos posibles é o máis adecuado para o conxunto do texto ou para algunha parte, e extraer conclusións.
- Busca e realización de biografías de grandes personaxes e lectura de parte destas.

ESCRIBIR

- Compoñer un texto libre sobre un determinado tema, a partir dalgunha razón que o faga necesario.
- A partir da lectura dun texto determinado, elaborar un resumo.
- Escribir ao ditado ou realizar outro exercicio ou actividade que o profesor pode propoñer en calquera momento como complemento aos contidos tratados nas sesións de traballo.

8. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DOCENTE

O procedemento para realizar o seguimento da programación e a súa avaliación farase coincidir coas sesións de avaliación, nas que se considerarán, entre outros, os seguintes aspectos:

Sesión de avaliación tras a avaliación inicial.

Nesta sesión de avaliación, como consecuencia da valoración realizada na avaliación inicial, estudarase se a planificación prevista é a adecuada no tocante a:

- Se o alumnado posúe os coñecementos previos necesarios para abordar esta programación docente e, no caso contrario, medidas que se adoptarán.
- Os contidos que se desenvolverán e a súa secuenciación.
- Se as estratexias metodolóxicas previstas son as máis adecuadas para este grupo.
- A organización temporal prevista.
- Se o tipo de actividades previstas é o adecuado ao grupo de alumnado.

Sesións da primeira e segunda avaliación.

Nestas sesións de avaliación analizarase o desenvolvemento da programación docente valorando os seguintes aspectos:

- Se o alumnado vai adquirindo os coñecementos e competencias previstos.
- Se a súa organización temporal está sendo a adecuada.
- Se as estratexias metodolóxicas desenvolvidas son as máis adecuadas.
- Balance xeral e propostas de mellora.

Sesión da terceira avaliación.

Nesta sesión realizarase unha avaliación do desenvolvemento da programación docente facendo maior fincapé nos seguintes aspectos:

- Grao no que se desenvolveu a programación docente.
- Valoración dos resultados académicos, é dicir, en que grao se conseguiron as aprendizaxes e competencias básicas previstas no alumnado.
- En que medida funcionaron as propostas de mellora introducidas nas anteriores sesións de avaliación.
- Análise xeral: valoración do conseguido, análise das posibles causas das dificultades atopadas, propostas de mellora e/ou revisión dalgúns aspectos da programación docente.

9. UTILIZACIÓN DAS TIC NO BACHARELATO

Nesta materia cunha metodoloxía orientada a crear un obradoiro de Historia é fundamental a contribución das TIC para aprender a elaborar os seguintes tipos de tarefas:

-Traballo no blog de aula.: stfpatrimonio.blogspot.com

- Elaboración de podcast.
- Elaboración de pequeno video.
- Elaboración de Test sobre traballos elaborados
- Participación na canle de telegram: Patrimonio Galicia IES STF. No <https://t.me/stfpatrimonio>

10. Patrimonio artístico e cultural de Galicia

O patrimonio artístico e cultural galego caracterízase pola súa riqueza, diversidade e extensión xeográfica, así como pola vinculación á paisaxe que o rodea. Abundan os monumentos megalíticos, como dolmens, gravados rupestres ou castros e poboados fortificados da Idade do Ferro, e son numerosos os restos romanos, entre os que destaca a muralla de Lugo ou a torre de Hércules, da Coruña.

Pero se algo a converte en referente europeo son as múltiples arterias do camiño que conduce a Santiago de Compostela. Os Camiños de Santiago, que tiveron o seu esplendor na Idade Media, foron declarados polo Consello de Europa Primeiro Itinerario Cultural Europeo e actualmente son percorridos cada ano por milleiros de persoas.

Na meta da ruta xacobeana está a catedral de Santiago de Compostela, un dos principais símbolos de Galicia polo seu valor patrimonial, pola súa importancia histórica na conformación da propia identidade europea e pola súa proxección para a imaxe da comunidade galega no exterior. Durante a Idade Moderna, cunha sucesión de crises económicas e culturais, a arte entra en certa decadencia, polo que o Renacemento non é un período destacable na historia da arte galega. Todo o contrario sucede co Barroco, que tivo en Compostela un desenvolvemento específico e frutífero.

No discorrer do século XIX, coa revitalización cultural que supuxo o Rexurdimento, Galicia é influída polos movementos artísticos e culturais que marcaron Europa, entre eles o modernismo. Finalmente, no século XX e no actual XXI atopamos unha xeración de artistas que crean unha escola galega que conecta coas correntes

internacionais, destacando entre outros Francisco Asorey, Carlos Maside, Luís Seoane, Maruxa Mallo ou Isaac Díaz Pardo. Por outra banda, a materia proposta non esquece que ao longo do territorio galego dominan tamén as construcións en pedra, principalmente castelos, torres, pazos, hórreos e cruceiros, ademais dos innumerables exemplos do patrimonio industrial, tales como antigas fábricas, obradoiros, minas, muíños, fornos, pontes, medios de transporte, vías, inmobles, etc., e a propia paisaxe modificada pola actividade humana, así como as innumerables testemuñas da riqueza do patrimonio cultural de Galicia.

Porén, a materia de Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia vén, dalgún xeito, recoñecer e pór en valor a inmensa riqueza do acervo artístico e cultural galego; unha maneira máis de contribuír ao mantemento do noso singularísimo patrimonio material ao longo do devir xeracional, adecuando a difusión do coñecemento do propio aos estilos de aprendizaxe actuais, representados nas competencias clave. De aí que, dun xeito máis ou menos específico, as distintas competencias clave desenvólvense ao longo da materia, sexa mediante contidos que son propios da historia da arte

de Galicia, sexa mediante o estudo e aprecio do patrimonio, sexa a través das vertentes máis actuais e procedementais das competencias.

O tratamento metodolóxico da materia débese axustar ao nivel competencial inicial do alumnado, respectando distintos ritmos e estilos de aprendizaxe que teñan en conta a atención

á diversidade. A materia de Patrimonio Artístico e Cultural permite desenvolver metodoloxías activas, nas que o traballo individual e cooperativo estea permanentemente presente, con elaboración de diferentes tipos de materiais, e integrando de forma especial as TIC.

10.1. SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN

1. Bloque 1º. Prehistoria

1. Os petroglifos: significación simbólica. Os petroglifos de campo Lameiro e comarca de Vigo.
2. As construcións megalíticas: mámoas na comarca de Vigo, o Dólmen de Dombate.
3. O Tesouro de Caldas de Reis.

2. Bloque 2º: historia antiga

1. **A cultura castrexa.** Os castros: Castro de Viladonga, Castro de Baroña, Castro de Santa Tegra, O castro de Vigo.
2. **Arte Romana.** A muralla de Lugo, Torre de Hércules, as Salinas da villa romana Miranbel de Vigo.

3. Bloque 3º . Idade Media

1. **Arte prerrománica:** Mosteiro De San Pedro de Rocas.
2. **Arte suevo e visigótico:** Santa Comba de Bande.
3. **Arte mozárabe:** San Miguel de Celanova.
4. **Arte románica:** os mosteiros de Ribeira Sacra: San Estevo de Ribas de Sil, Santa Cristina de Ribas de Sil e Santa Maria de Ferreira de Pantón. As igrexas Románicas de Vigo: Santiago de Bembrive, Santa María de Castrelos...
5. **Catedral de Santiago de Compostela,** fachada de Praterias e Pórtico da Gloria.
6. **A arte gótica:** Catedral de Tui, San Domingo de Bonaval e San Domingo de Pontevedra.

4 Bloque 4º: Idade Moderna

1. **Arte renacentista:** Hospital Real de Santiago, Pazo de Fonseca, San Martiño Pinario.
2. **Arte barroca:** fachada do Obradoiro.

3. **Os pazos:** as casas da fidalguía
4. **Arquitectura popular:** cruceiros, petos de ánimas, lavadoiros, ect... na comarca de Vigo.
5. **Os barrios antigos:** o casco vello de Vigo.

5 Bloque 5º. Época contemporánea

1. **A arquitectura modernista** en Vigo.
2. **Arqueoloxía urbana:** o caso da panificadora en Vigo.
3. **O patrimonio oral:** contos e lendas populares.

Temporalización:

1. Primeira avaliación: bloques 1-2-3 (3 primeiros temas)
2. Segunda avaliación: bloques 3 (temas 4-6)-4-5
3. Terceira avaliación: bloque 5

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. As raíces da arte galega				
1. b 2. d 3. e 4. h 5. m 6. n	7. B1.1. As imaxes e a súa representación simbólica.	8. B1.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das primeiras manifestacións artísticas, e as posibles explicacións simbólicas das imaxes dos petróglifos, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	9. PAB1.1.1. Identifica as imaxes rupestres de Galicia en relación coas imaxes tribais ou étnicas existentes no mundo. 13.PAB1.1.2. Relaciona as imaxes cun posible significado iconolóxico. 17.PAB1.1.3. Compara as imaxes prehistóricas coas de grupos étnicos da actualidade, e establece posibles paralelismos. 21.PAB1.1.4. Relaciona a iconografía dos petróglifos con composicións de artistas actuais.	10.CCEC 11.CCL 12.CAA 14.CCEC 15.CCL 16.CAA 18.CCEC 19.CCL 20.CAA 22.CCEC 23.CCL 24.CAA
25.b 26.d 27.e 28.n	29.B1.2. Construcións megalíticas.	30.B1.2. Analizar o Dolmen de Dombate e os labores de recreación e restauración efectuados no século XX.	31.PAB1.2.1. Analiza o Dolmen de Dombate e debate acerca da súa autenticidade simbólica e histórica.	32.CCL 33.CAA 34.CCEC
35.n	36.B1.3. Función social da arte prehistórica en Galicia.	37.B1.3. Explicar a función social, ritual, relixiosa e xerarquizadora da arte prehistórica en Galicia, especificando o papel desempeñado pola sociedade.	38.PAB1.3.1. Especifica a consideración social, xerarquizadora e relixiosa das expresións artísticas da prehistoria en Galicia.	39.CCEC 40.CCL 41.CSC
42.d 43.e 44.m 45.n	46.B1.4. Comentario de obras de arte: arte da prehistoria en Galicia	47.B1.4. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte prehistórica, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	48.PAB1.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras prehistóricas: dolmen de Axeitos, dolmen de Dombate e lapa de Gargantáns. 52.PAB1.4.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arte prehistórica en Galicia: petróglifos de Mogor, Campo Lameiro, Cotobade e Castriño de Conxo; tesouro de Caldas de Reis e Casco de Leiro.	49.CCEC 50.CCL 51.CAA 53.CCEC 54.CCL 55.CAA
56.d 57.e 58.g 59.m 60.n 61.p	62.B1.5. Traballo de investigación en patrimonio artístico e cultural de Galicia.	63.B1.5. Realizar e expor traballos de investigación, individualmente ou en grupo, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	64.PAB1.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre as construcións megalíticas en Galicia. 70.PAB1.5.2. Realiza un traballo de investigación sobre os petróglifos en Galicia.	65.CCEC 66.CCL 67.CAA 68.CD 69.CSIEE 71.CCEC 72.CCL 73.CAA 74.CD 75.CSIEE
76.h 77.n 78.p	79.B1.6. Conservación do patrimonio: arte prehistórica.	80.B1.6. Respetar as creacións artísticas da prehistoria en Galicia, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que hai que conservar.	81.PAB1.6.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte prehistórica que se conservan en Galicia.	82.CCEC 83.CCL 84.CAA 85.CSIEE
Bloque 2. Idade Antiga				
86.n	87.B2.1. Cultura castrexa.	88.B2.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da cultura castrexa, relacionándoa co seu respectivo contexto histórico e cultural.	89.PAB2.1.1. Describe as características e as funcións dos principais tipos da arquitectura castrexa.	90.CAA 91.CD 92.CSIEE

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
93.d 94.e 95.m 96.n	97.B2.2. Comentario de obras de arte: arte da época castrexa en Galicia	98.B2.2. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da cultura castrexa e da arte romana, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	99.PAB2.2.1. Explica os trazos principais dos castros, o urbanismo e os sistemas defensivos, a partir de fontes históricas ou historiográficas, a través do Castro de Viladonga ou do Castro de Baroña.	100.C C E C 101.CCL 102.CSC
		103.B2.3. Utilizar a terminoloxía específica da arte nas exposicións orais e escritas, denominando con precisión os elementos e as técnicas principais.	104.PAB2.3.1. Especifica e explica a tipoloxía da escultura e a ourivaría castrexa: torque de Burela, cabeza de Rubiás e guerreiro de Armeá.	105.C C E C 106.CCL 107.CSC
108.n	109.B2.3. Arte romana. Época tardorromana.	110.B2.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte romana, en relación co seu respectivo contexto histórico e cultural.	111.PAB2.4.1. Describe as características e as funcións dos principais tipos de edificios romanos.	112.CAA 113.CD 114.CSIE E
			115.PAB2.4.2. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas e a través das murallas de Lugo.	116.C C E C 117.CCL 118.CAA
			119.PAB2.4.3. Describe as características esenciais e a función da arquitectura relixiosa tardorromana a través do templo de Santalla de Bóveda.	120.C C E C 121.CCL 122.CSC
123.n	124.B2.4. Función social da arte castrexa e romana.	125.B2.5. Explicar a función social da arte romana, especificando o papel desempeñado por clientes/as e artistas, e as súas relacións.	126.PAB2.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artistas.	127.C C E C 128.CCL 129.CSC
130.d 131.e 132.m 133.n	134.B2.5. Comentario de obras de arte: arte da Idade Antiga en Galicia	135.B2.6. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arquitectura romana en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	136.PAB2.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: murallas de Lugo, torre de Hércules, termas de Lugo, ponte romana de Lugo, ponte maior de Ourense, ponte Lubiáns e ponte do Bibeí.	137.C C E C 138.CCL 139.CAA
140.d 141.e 142.g 143.m 144.n 145.p	146.B2.6. Traballo de investigación en patrimonio artístico e cultural de Galicia. Arte da Idade Antiga en Galicia.	147.B2.7. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	148.PAB2.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre un dos seguintes castros en Galicia: San Cibrao de Las, Viladonga, Baroña, Santa Trega, Borneiro, Elviña e Fazouro.	149.C C E C 150.CCL 151.CAA 152.CD 153.CSIE E
			154.PAB2.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre as pontes romanas en Galicia.	155.C C E C 156.CCL 157.CAA 158.CD 159.CSIE E
160.h 161.n 162.p	163.B2.7. Conservación do patrimonio: arte na Idade Antiga en Galicia.	164.B2.8. Respetar as creacións artísticas da arte na idade antiga en Galicia, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que hai que conservar.	165.PAB2.8.1. Explica as construcións castrexas en Galicia e a problemática da súa conservación.	166.C C E C 167.CCL 168.CSC
Bloque 3. Idade Media				

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
169.n	1. B3.1. Arte prerrománica. Achega cristiá á arquitectura e á iconografía.	170.B3.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte paleocristiá, en relación co seu respectivo contexto histórico e cultural.	171.PAB3.1.1. Explica a evolución da escultura paleocristiá.	172.C C E C 173.CCL 174.CSC
			175.PAB3.1.2. Explica a evolución da pintura e o mosaico na arte paleocristiá, con especial referencia á iconografía.	176.C C E C 177.CCL 178.CAA
			179.PAB3.1.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas romanas: a estela de Tines e o lábaro de Quiroga.	180.C C E C 181.CCL 182.CAA
183.n	184.B3.2. Suevos e visigodos.	185.B3.2. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte prerrománica en Galicia, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	186.PAB3.2.1. Define o concepto da arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en Galicia.	187.C C E C 188.CCL
			189.PAB3.2.2. Describe as características xerais das primeiras manifestacións artísticas do prerrománico en Galicia: mosteiro de San Pedro de Rocas e a Lauda de Modesa (Rebordáns).	190.C C E C 191.CCL 192.CAA
			193.PAB3.2.3. Describe as características xerais da arquitectura visigótica en Galicia: Santa Comba de Bande.	194.C C E C 195.CCL 196.CAA
197.n	198.B3.3. Séculos IX e X.	199.B3.3. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte prerrománica en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	200.PAB3.3.1. Identifica, analiza e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Xes de Francelos, Santa Eufemia de Ambia, Santa María do Cebreiro, Santo Antolín de Toques, Santa María de Mixós, Santa Comba de Bande e a capela de San Miguel de Celanova.	201.C C E C 202.CCL 203.CAA
204.n	205.B3.4. Configuración e desenvolvemento da arte románica. Igrexas e mosteiros. Iconografía románica.	206.B3.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica en Galicia, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	207.PAB3.4.1. Describe as características xerais da arte románica en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas.	208.C C E C 209.CCL 210.CAA
			211.PAB3.4.2. Describe as características e a función das igrexas e dos mosteiros na arte románica en Galicia a través dos mosteiros da Ribeira Sacra: Santo Estevo de Ribas de Sil, Santa Cristina de Ribas de Sil e Santa María de Ferreira de Pantón.	212.C C E C 213.CCL 214.CSC
			215.PAB3.4.3. Explica as características da escultura e a pintura románica en Galicia, con especial referencia á iconografía.	216.C C E C 217.CCL
218.n	219.B3.5. Primeiro Románico.	220.B3.5. Analizar, comentar e clasificar obras significativas do primeiro Románico en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	221.PAB3.5.1. Describe as características xerais da arquitectura no primeiro Románico en Galicia a través das seguintes obras: basílica de San Martiño de Mondoñedo e San Xoán de Vilanova.	222.C C E C 223.CCL 224.CAA
225.n	226.B3.6. Románico pleno: Catedral de Santiago. O Románico no Camiño de Santiago.	227.B3.6. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da Catedral de Santiago e a importancia do Camiño, en relación co seu respectivo contexto	228.PAB3.6.1. Relaciona o Camiño de Santiago e a súa importancia relixiosa coa aplicación da arte románica.	229.C C E C 230.CCL 231.CAA

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		histórico e cultural.	232.PAB3.6.2. Relaciona a influencia do Camiño co desenvolvemento de Santiago.	233.C C E C 234.CCL 235.CAA
236.n	237.B3.7. Tardorrománico. Arquitectura do Cister.	238.B3.7. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do Románico de transición, en relación co seu respectivo contexto histórico e cultural.	239.PAB3.7.1. Describe as características xerais da arquitectura no tardorrománico ou protogótico en Galicia a través das seguintes obras: San Lourenzo de Carboeiro, mosteiro de Santa María de Oseira e mosteiro de Santa María de Armenteira.	240.C C E C 241.CCL 242.CAA
243.n	244.B3.8. Función social da arte románica.	245.B3.8. Explicar a función social da arte románica, especificando o papel de clientes/as e artistas, e as súas relacións.	246.PAB3.8.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte románica.	247.C C E C 248.CCL 249.CSC 250.CAA
251.d 252.e 253.m 254.n	255.B3.9. Comentario de obras de arte: arte románica en Galicia.	256.B3.9. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte románica en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	257.PAB3.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura románica: catedral de Santiago de Compostela, Santa María de Cambre, Santa María do Campo, igrexa de Santiago en A Coruña, colexiata de Santa María de Sar, Santa María de Salomé, igrexa de Vilar de Donas, San Nicolás de Portomarín, catedral de Ourense, Santa María de Baiona e catedral de Santa María de Tui. 261.PAB3.9.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura románica: fachada de Praterías, Pórtico da Gloria e portada de Santo Estevo de Ribas de Miño.	258.C C E C 259.CCL 260.CAA 262.C C E C 263.CCL 264.CAA
265.n	266.B3.10. Achega da arte gótica, expresión dunha cultura urbana. Catedral e arquitectura civil. Modalidades na escultura. Orixe da pintura moderna.	267.B3.10. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte gótica, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	268.PAB3.10.1. Describe as características xerais da arte gótica en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas. 272.PAB3.10.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica en Galicia e especifica os cambios introducidos respecto á románica. 276.PAB3.10.3. Describe as características e evolución da escultura gótica en Galicia e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica.	269.C C E C 270.CCL 271.CAA 273.C C E C 274.CCL 275.CAA 277.C C E C 278.CCL 279.CAA
280.n	281.B3.11. Función social da arte gótica.	282.B3.11. Explicar a función social da arte gótica en Galicia, especificando o papel de clientes/as e artistas, e as súas relacións.	283.PAB3.11.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte gótica.	284.C C E C 285.CCL 286.CSC 287.CAA
288.d 289.e 290.m 291.n	292.B3.12. Comentario de obras de arte: arte gótica en Galicia	293.B3.12. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte gótica en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	294.PAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura gótica nas ordes mendicantes: San Domingos de Bonaval, San Domingos de Pontevedra e San Francisco de Betanzos.	295.C C E C 296.CCL 297.CAA

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			298.PAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura gótica: pórtico da catedral de Tui, porta do Colexio de San Xerome e sepulcro de Fernán Peres de Andrade "O Boo".	299.C C E C 300.CCL 301.CAA
302.d 303.e 304.g 305.m 306.n 307.p	308.B3.13. Traballo de investigación en patrimonio histórico e cultural de Galicia.	309.B3.13. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	310.PAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre os mosteiros románicos situados na Ribeira Sacra.	311.C C E C 312.CCL 313.CAA 314.CD 315.CSIE E
			316.PAB3.13.2. Realiza un traballo de investigación sobre o tratamento iconográfico e significado do Pórtico da Gloria.	317.C C E C 318.CCL 319.CAA 320.CD 321.CSIE E
322.h 323.n 324.p	325.B3.14. Conservación do patrimonio: arte na Idade Media en Galicia.	326.B3.14. Respetar as creacións artísticas da arte na Idade Media en Galicia, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que hai que conservar.	327.PAB3.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago.	328.C C E C 329.CCL 330.CSC
			331.PAB3.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arquitectura prerrománica en Galicia.	332.C C E C 333.CCL 334.CAA 335.CSIE E
			336.PAB3.14.3. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arquitectura románica en Galicia.	337.C C E C 338.CCL 339.CAA 340.CSIE E
Bloque 4. Idade Moderna				
341.n	342.B4.1. Renacemento. Patróns e artistas. Iconografía na arquitectura do século XVI. Orixe e desenvolvemento da nova linguaxe en arquitectura, escultura e pintura.	343.B4.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Renacemento, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	344.PAB4.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento en Galicia e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas.	345.C C E C 346.CCL 347.CAA
			348.PAB4.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista galega e explica a súa evolución.	349.C C E C 350.CCL 351.CAA
			352.PAB4.1.3. Especifica as características da escultura renacentista galega e explica a súa evolución.	353.C C E C 354.CCL 355.CAA
356.n	357.B4.2. Función social da arte renacentista en Galicia.	358.B4.2. Explicar a función social da arte do Renacemento, especificando o papel desempeñado por clientes/as e artistas, e as súas relacións.	359.PAB4.2.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes/as da arte do Renacemento en Galicia.	360.C C E C 361.CCL 362.CSC 363.CAA

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
364.d 365.e 366.m 367.n	368.B4.3. Comentario de obras de arte: arte do renacemento en Galicia.	369.B4.3. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte renacentista en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	370.PAB4.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura renacentista en Galicia: colexio de Nosa Señora da Antiga de Monforte, mosteiro de Santa María de Montederramo, Hospital Real de Santiago e Pazo de Fonseca.	371.C C E C 372.CCL 373.CAA
			374.PAB4.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura renacentista en Galicia: estatuas da fachada do mosteiro de San Martiño Pinario e retablo da igrexa de Santa María de Castro Caldelas.	375.C C E C 376.CCL 377.CAA
378.n	379.B4.4. Unidade e diversidade do Barroco. Linguaxe artística ao servizo do poder civil e eclesiástico. Barroco compostelán. Urbanismo barroco. Igrexas e pazos. Principais tendencias.	380.B4.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Barroco, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	381.PAB4.4.1. Explica as características esenciais do Barroco en Galicia a partir de fontes históricas ou historiográficas.	382.C C E C 383.CCL
			384.PAB4.4.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista.	385.C C E C 386.CCL 387.CAA
			388.PAB4.4.3. Especifica as características da arquitectura barroca galega e explica a súa evolución.	389.C C E C 390.CCL 391.CAA
			392.PAB4.4.4. Especifica as características da escultura barroca galega e explica a súa evolución.	393.C C E C 394.CCL 395.CAA
			396.PAB4.4.5. Especifica as características da pintura barroca galega a través da obra de García de Bouzas.	397.C C E C 398.CCL 399.CAA
400.n	401.B4.5. Función social da arte do Barroco en Galicia.	402.B4.5. Explicar a función social da arte do Barroco en Galicia, especificando o papel desempeñado por clientes/as e artistas, e as súas relacións.	403.PAB4.5.1. Describe o papel desenvolto pola igrexa e a baixa nobreza ou fidalguía na arte do Barroco en Galicia.	404.C C E C 405.CCL 406.CSC 407.CAA
408.d 409.e 410.m 411.n	412.B4.6. Comentario de obras de arte: arte do Barroco en Galicia	413.B4.6. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte do Barroco en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	414.PAB4.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura barroca relixiosa en Galicia: obras de Domingo de Andrade, Fernando de Casas, Simón Rodríguez, Clemente F. Sarela, Pedro de Monteagudo (mosteiros de San Xoán de Poio e Sobrado dos Monxes) e Lucas Ferro Caaveiro.	415.C C E C 416.CCL 417.CAA
			418.PAB4.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura barroca civil en Galicia: pazos rurais e pazos de Fefiñáns, de Oca e de Santa Cruz de Ribadulla.	419.C C E C 420.CCL 421.CAA
			422.PAB4.6.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura barroca en Galicia: obras de Francisco de Moure, Gregorio Fernández, Mateo de Prado e Xosé Gambino.	423.C C E C 424.CCL 425.CAA

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
426.n	427.B4.7. Neoclasicismo. Enxeñeiros técnicos na arquitectura do neoclasicismo en Galicia. Estilo academicista.	428.B4.7. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do neoclasicismo, en relación co seu respectivo contexto histórico e cultural.	429.PAB4.7.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos.	430.C C E C 431.CCL 432.CAA
			433.PAB4.7.2. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura: o foco compostelán.	434.C C E C 435.CCL 436.CSC
			437.PAB4.7.3. Explica as características xerais do urbanismo academicista a través do Arsenal Real e o barrio da Magdalena en Ferrol.	438.C C E C 439.CCL
440.n	441.B4.8. Función social da arte do Neoclasicismo en Galicia.	442.B4.8. Explicar a función social da arte do Neoclasicismo en Galicia, especificando o papel desempeñado por clientes/as e artistas, e as súas relacións.	443.PAB4.8. Describe o papel desempeñado polas ideas do reformismo ilustrado de Carlos III a través das academias.	444.C C E C 445.CCL 446.CSC 447.CAA
448.d 449.e 450.m 451.n	452.B4.9. Comentario de obras de arte: arte do Neoclasicismo en Galicia	453.B4.9. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte do Neoclasicismo en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	454.PAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura neoclásica en Galicia: obras de Domingo Lois Monteagudo e de Melchor de Prado y Mariño. Pazo de Raxoi, fachada da Acibcharía, reforma da torre de Hércules, casas de Paredes e arquivo do Reino de Galicia en Betanzos.	455.C C E C 456.CCL 457.CAA
			458.PAB4.9.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura neoclásica en Galicia: obras de Manuel de Prado Mariño e Xosé Ferreiro.	459.C C E C 460.CCL 461.CAA
462.d 463.e 464.g 465.m 466.n 467.p	468.B4.10. Traballo de investigación en patrimonio histórico e cultural de Galicia: a arte da Idade Moderna.	469.B4.10. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	470.PAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción e urbanismo do Arsenal Real de Ferrol.	471.C C E C 472.CCL 473.CAA 474.CD 475.CSIE E
			476.PAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre Domingo de Andrade.	477.C C E C 478.CCL 479.CAA 480.CD 481.CSIE E
			482.PAB4.10.3. Realiza un traballo de investigación sobre os pazos en Galicia.	483.C C E C 484.CCL 485.CAA 486.CD 487.CSIE E
488.h 489.n 490.p	491.B4.11. Conservación do patrimonio: arte na idade moderna en Galicia.	492.B4.11. Respetar as creacións artísticas da arte da Idade Moderna, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que hai que	493.PAB4.11.1. Explica o proceso de barroquización de Santiago.	494.C C E C 495.CCL 496.CSC

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		conservar.	497.PAB4.11.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI a XVIII en Galicia.	498.C C E C 499.CCL 500.CAA 501.CSIE E
Bloque 5. Idade Contemporánea				
502.e 503.h 504.m 505.n 506.p	507.B5.1. Arte galega do século XIX: – Arquitectura do século XIX. Impacto dos novos materiais: historicismo e eclecticismo. Obra de Jenaro de la Fuente. – Nacemento do urbanismo moderno. Homoxenización de modelos e creación dos barrios obreiros. – Escultura do Rexurdimento galego (Isidoro Brocos) e adopción da liturxia liberal na escultura galega do século XIX. – Pintura no século XIX galego: do romanticismo e o historicismo ao exotismo e o realismo.	508.B5.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do historicismo e eclecticismo, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	509.PAB5.1.1. Entende a importancia da incorporación dos novos materiais á arquitectura, diferenciando os estilos que se serven deles. 512.PAB5.1.2. Comprende a transcendencia da incorporación do concepto de urbanismo aos ensanches burgueses das cidades de Galicia (Juan de Ciórraga) e a xénese dos barrios obreiros. 515.PAB5.1.3. Identifica as principais correntes da escultura galega do século XIX. 518.PAB5.1.4. Realiza un traballo de investigación en torno á pintura galega do século XIX (tendencias e principais autores/as).	510.C C E C 511.CAA 513.CSC 514.C C E C 516.C C E C 517.CCL 519.CSIE E 520.C C E C
521.a 522.c 523.p	524.B5.2. Función social do arte do século XIX galego.	525.B5.2. Explicar a función social da arte do historicismo e do eclecticismo, especificando o papel desenvolvido por clientes/as e artistas, e as súas relacións.	526.PAB5.2.1. Explica as razóns que levaron á planificación dos ensanches burgueses nas principais cidades galegas e o seu correlato co deseño dos barrios obreiros.	527.CCL 528.C C E C
529.b 530.h	531.B5.3. Comentario de obras de arte do século XIX en Galicia.	532.B5.3. Analizar, comentar e clasificar obras significativas do historicismo e eclecticismo, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	533.PAB5.3.1. Identifica, analiza e comenta a obra arquitectónica de Jenaro de la Fuente e as planificacións urbanísticas de Juan de Ciórraga. 537.PAB5.3.2. Identifica, analiza e comenta a obra escultórica de Isidoro Brocos. 541.PAB5.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da pintura do século XIX en Galicia: obra pictórica da Xeración Doente e de Serafín Avendaño.	534.C C E C 535.CCL 536.CAA 538.C C E C 539.CCL 540.CAA 542.C C E C 543.CCL 544.CAA
545.n	546.B5.4. Século XX. Arquitectura. Renovación da linguaxe arquitectónica: funcionalismo do Movemento Moderno e arquitectura orgánica.	547.B5.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura no século XX en Galicia, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	548.PAB5.4.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno na arquitectura en Galicia. 552.PAB5.4.2. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do racionalismo na arquitectura en Galicia.	549.C C E C 550.CCL 551.CAA 553.C C E C 554.CCL 555.CAA
556.n	557.B5.5. Fenómeno das vangardas nas artes plásticas en Galicia. Vangardas e novos medios: a fotografía e cine en Galicia.	558.B5.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das artes plásticas no século XX en Galicia, en relación cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	559.PAB5.5.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos artistas iniciada no século anterior.	560.C C E C 561.CCL 562.CAA

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
563.d 564.e 565.m 566.n	567.B5.6. Comentario de obras de arte: arquitectura e artes plásticas do século XX en Galicia	568.B5.6. Analizar, comentar e clasificar obras significativas da arte da primeira metade do século XX en Galicia, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	569.PAB5.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da arquitectura do século XX en Galicia: Casa Fonte de San Andrés, Compostela 8, Praza de Lugo 22 e Casa Rey de Julio Galán y Carvajal; Pazo Municipal da Coruña, de Pedro Mariño; Praza de Lugo 13 e Casa Salorio, de Antonio López Hernández; Escolas da Fundación Labaca e "O dente de Ouro", de Leoncio Bescansa; Banco de Vigo, de Manuel Gómez Román; Concello de Porriño, Teatro García Barbón, Templo da Vera Cruz e Templo de Panxón, de Antonio Palacios; Casa Molina, Kiosco Alfonso e sanatorio antituberculoso de Cesuras, de Rafael González Villar; Banco Pastor, de Antonio Tenreiro; Estadio de Riazor, de Santiago Rey Pedreira; Policlínico Cies, Mercado de Porriño e igrexa de Nosa Señora das Neves, de Xosé Bar Boo; Edificio Seat, Edificio Coca-Cola e Estadio de San Lázaro, de Andrés Fernández Albalat; Domus, Faro de Punta Nariga e Museo do Mar en Vigo, de César Portela; e vivenda unifamiliar en Corrubedo, de Iago Seara.	570.CCE C 571.CCL 572.CAA
			573.PAB5.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da escultura do século XX en Galicia: Naiciña, Picariña, Ofrenda de San Ramón e San Francisco, de Francisco Asorey; Campesiña sentada, Leiteira, Maternidade e Moza peiteándose, de Xosé Eiroa; Meus pais, de Xoán Piñeiro; Orlando furioso, de Camilo Otero; Mariñeiros e Peregrino loitando contra o vento, de José María Acuña; Escultura ao emigrante, de Eduardo Parrado; e Monumento a Eugenio D'Ors e Fonte dos Delfíns, de Cristino Mallo.	574.CCE C 575.CCL 576.CAA
			577.PAB5.6.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras da pintura do século XX en Galicia: obra pictórica de Manuel Colmeiro, Laxeiro, Arturo Souto, Fernando Álvarez de Sotomayor, Manuel Pesqueira, Luis Seoane, Eugenio Granell, Manuel Prego, Tino Grandío, María Antonia Dans, Maruxa Mallo, Manuel Abelenda, Isaac Díaz Pardo, Menchu Lamas, Francisco Lloréns, Urbano Lugrís, Alfonso R. Castelao, Xesús Corredoira, Carlos Maside, Xulia Minguillón, Reimundo Patiño, Julio Prieto Nespereira, Xaime Quessada e Alberto Datas.	578.CCE C 579.CCL 580.CAA
581.a 582.c 583.p	584.B5.7. Función social da arte do século XX en Galicia.	585.B5.7. Explicar a función social da arte do século XX en Galicia, especificando o papel desempeñado por clientes/as e artistas, e as súas relacións.	586.PAB5.7.1. Describe o papel dos/das artistas no contexto político do século XX en Galicia.	587.CCE C 588.CCL 589.CSC 590.CAA

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
591.d 592.e 593.g 594.m 595.n	596.B5.8. Traballo de investigación en patrimonio histórico e cultural de Galicia: a arte no século XX en Galicia.	597.B5.8. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	598.PAB5.8.1. Realiza un traballo de investigación sobre a xeración do 25 e o GATEPAC en Galicia.	599.C C E C 600.CCL 601.CAA 602.CD 603.CSIE E
			604.PAB5.8.2. Realiza un traballo de investigación sobre os/as artistas do movemento renovador "Os Novos".	605.C C E C 606.CCL 607.CAA 608.CD 609.CSIE E
610.h 611.n	612.B5.9. Conservación do patrimonio: arte na Idade Contemporánea en Galicia.	613.B5.9. Respetar as creacións artísticas da arte da Idade Contemporánea en Galicia, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que hai que conservar.	614.PAB5.9.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, de Galicia e xustifica a súa elección.	615.C C E C 616.CCL 617.CAA 618.CSIE E
			619.PAB5.9.2. Realiza un traballo de investigación catalogando os bens artísticos de Galicia inscritos no Patrimonio Mundial da UNESCO.	620.C C E C 621.CCL 622.CAA 623.CD 624.CSIE E
Bloque 6. Patrimonio industrial e cultural en Galicia				
625.h 626.n	627.B6.1. Patrimonio industrial. Normativa. Plan Nacional do Patrimonio Industrial 2011. Tipoloxía.	628.B6.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura popular e industrial en Galicia, en relación cos seus respectivos contextos históricos, sociais e culturais. 633.B6.2 Respetar as creacións da arquitectura popular e industrial en Galicia, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que hai que conservar.	629.PAB6.1.1 Explica o proceso de configuración do patrimonio industrial e cultural en Galicia.	630.C C E C 631.CCL 632.CAA
			634.PAB6.2.1. Describe a importancia da protección do patrimonio industrial e cultural en Galicia.	635.C C E C 636.CCL 637.CAA
			638.PAB6.2.2. Define o concepto de patrimonio industrial (arqueolóxico, antigo, moderno e contemporáneo), da historia industrial, da economía industrial, da socioloxía industrial e da historiografía industrial.	639.C C E C 640.CCL 641.CAA
			642.PAB6.2.3. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: lugares produtivos (obradoiros, minas, muíños, fornos, fábricas e sitios onde se produza calquera proceso produtivo).	643.C C E C 644.CCL 645.CAA
			646.PAB6.2.4. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: almacéns e depósitos onde se garde a materia prima.	647.C C E C 648.CCL 649.CAA
			650.PAB6.2.5. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: servizos, onde se xere enerxía ou se abasteza auga.	651.C C E C 652.CCL 653.CAA

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			654.PAB6.2.6. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: comunicacións, calquera medio de transporte, a súa infraestrutura e a súa paisaxe.	655.C C E C 656.CCL 657.CAA
			658.PAB6.2.7. Describe a tipoloxía do patrimonio industrial en Galicia: lugares sociais onde se desenvolvan actividades relacionadas cunha actividade industrial.	659.C C E C 660.CCL 661.CAA
662.n	663.B6.2. Función social do patrimonio industrial en Galicia.	664.B6.3. Explicar a función social do patrimonio industrial en Galicia, especificando o papel desempeñado pola sociedade e as súas relacións.	665.PAB6.3.1. Especifica os problemas do patrimonio industrial en Galicia: conservación ou restauración.	666.C C E C 667.CCL 668.CSC 669.CAA
670.d 671.e 672.g 673.m 674.n	675.B6.3. Traballo de investigación en patrimonio industrial de Galicia.	676.B6.4. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	677.PAB6.4.1. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio industrial en Galicia: os chozos do Suído, muiños, fornos, fábricas de fariñas, arsenal, pontes de ferro, ferrocarrís, minas, torres, etc.	678.C C E C 679.CCL 680.CAA 681.CD 682.CSIE E
683.h 684.n	685.B6.4. Patrimonio cultural. Normativa e protección; BIC. Patrimonio inmaterial.	686.B6.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais do patrimonio cultural en Galicia, en relación cos seus respectivos contextos históricos, sociais e culturais, ademais de respectar as súas creacións, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que hai que conservar.	687.PAB6.5.1. Explica o proceso de configuración do patrimonio cultural en Galicia.	688.C C E C 689.CCL 690.CAA
			691.PAB6.5.2. Define o concepto de patrimonio cultural de Galicia.	692.C C E C 693.CCL 694.CAA
			695.PAB6.5.3. Describe a tipoloxía do patrimonio cultural inmaterial.	696.C C E C 697.CCL 698.CAA
699.n 700.p	701.B6.5. Función social do patrimonio industrial e cultural en Galicia.	702.B6.6. Explicar a función social do patrimonio cultural en Galicia, especificando o papel da sociedade e as súas relacións.	703.PAB6.6.1. Especifica a riqueza, a diversidade e a extensión xeográfica do patrimonio cultural inmaterial en Galicia: - Tradicións e expresións orais: lendas, contos, etc. - Actos festivos, sociais e rituais. - Música, danza e representacións teatrais tradicionais. - Coñecementos, técnicas e prácticas tradicionais. - Técnicas artesanais tradicionais.	704.C C E C 705.CCL 706.CSC 707.CAA
708.d 709.e 710.g 711.m 712.n 713.p	714.B6.6. Traballo de investigación en patrimonio cultural de Galicia: a arte no século XX en Galicia.	715.B6.7. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	716.PAB6.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural en Galicia: os Camiños de Santiago. BIC.	717.C C E C 718.CCL 719.CAA 720.CD 721.CSIE E
			722.PAB6.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural en Galicia: turismo e patrimonio artístico e cultural.	723.C C E C 724.CCL 725.CAA 726.CD 727.CSIE E

Patrimonio Artístico e Cultural de Galicia. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			728.PAB6.7.3. Realiza un traballo de investigación sobre o patrimonio cultural inmaterial en Galicia: técnica artesanal tradicional na pesca galega; o xeito e o cerco real.	729.CCE C 730.CCL 731.CAA 732.CD 733.CSIE E